

***βαλτοχέρα** ή, *βαλτουχέρα* **Θράκ.**

Έκ τοῦ ἐπιθ. *βαλτός* καὶ τοῦ οὐσ. *χέρα*.

Έν τῇ συνθηματικῇ γλώσσῃ τὸ βαλάντιον: *Νὰ μὴ σὶ φρουγγίς τ' βαλτουχέρα!* (νὰ μὴ σοῦ κλέψῃ κτλ.)

βαλτόχορτο τό, **Θεσσ.** (Βόλ. Λάρισ.) κ.ά.

Έκ τῶν οὐσ. *βάλτος* καὶ *χόρτο*.

Τὸ ἀγριοχόρτον ἐχινόφορος ἢ λεπτόφυλλος (*echinophora tenuifolia*) τῆς τάξεως τῶν σκιαδανθῶν (*umbelliferae*). [**]

βαλτώδη ἐπίθ. **Θηλ.** **Σῦρ.**

Έκ τοῦ λογίου ἐπιθ. *βαλτώδης*.

Ἡ πλήρης ἐλῶδων μερῶν: *Έξ αἰτίας ποῦ 'ταν βαλτώδη ρεῖς φορὲς ξεκληρίστησε ἡ Σῦρα.*

βαλτώδικος ἐπίθ. **Κρήτ.** **Σέριφ.** **Σῦρ.** (**Γαλις.**) κ.ά. *βαλτώζ'κος Μύκ.* *βαλτώδικος Κρήτ.*

Έκ τοῦ λογίου ἐπιθ. *βαλτώδης* καὶ τῆς καταλ. *-ικος*.

1) Ὁ πλήρης ἐλῶν **Κρήτ.** **Σέριφ.** **Σῦρ.** (**Γαλις.**) κ.ά.: *Τόπος βαλτώδικος Κρήτ. Μέρος βαλτώδικο Σέριφ. Γαλις.*

2) Ὁ ἐξ ἐλῶδους μέρους προερχόμενος **Μύκ.**: *Βαλτώζ'κο νερό.*

βάλτωμα τό, **ΜΛελέκ.** **Έπιδόρπ.** 131 *βάλτουμα* **Μακεδ.** (**Βλάστ.**) κ.ά.

Έκ τοῦ ρ. *βαλτώνω*.

1) Μέρος ἐλῶδες, τεναγῶδες **ΜΛελέκ.** ἐνθ' ἄν.: *Ἄσμ. Σῦρε φέρ' τὰ πρόβατα | μέσ' ἀπ' τὰ βαλτώματα.*

2) Βύθισμα **Μακεδ.** (**Βλάστ.**) κ.ά.

βαλτώνω *πολλαχ.* *βαλτώνου* *πολλαχ.* **βορ.** *ιδιωμ.* *Μέσ. βαλτώνουμ' Ἰμβρ.*

Έκ τοῦ οὐσ. *βάλτος*.

Α) **Κυριολ.** 1) *Μεταβάλλομαι εἰς βάλτον ἔνεκα βροχῆς ἢ συρροῆς ὑδάτων πολλαχ.: Βάλτωσε ὁ τόπος - τὸ χωράφι κτλ. Καὶ μεταβ. μεταβάλλω εἰς βάλτον* **Λεξ.** **Πρω.:** *Οἱ πλημμύρες βάλτωσαν τὸ χωράφι.* **β)** *Καθίσταμαι ὑδατοβριθῆς καὶ ὑποχωρῶ εὐκόλως εἰς τὴν πίεσιν* **Μακεδ.** (**Καστορ.**): *Ἡέβριξι κι βαλτών' τοῦ πιρ'βόλ'.* 2) *Βυθίζομαι εἰς βάλτον πολλαχ.* **β)** *Βυθίζομαι, ἐμπίπτω εἰς βόρβορον ἢ λάσπην* **Ἡπ.** **Θράκ.** (**Ἀδριανούπ.** **Σουφλ.**) **Λήμν.** **Μακεδ.** (**Βλάστ.** **Καταφύγ.** **Κοζ.**) **Σάμ.** κ.ά.: *Βάλτουσι τοῦ βόδ' κι δὲ μπόρει νὰ βγῇ Σουφλ. 'Στὴν πόρτα βάλτουσα κι λιρῶθ'κα χουρὲς φανάρ' Κοζ.* **γ)** *Γενικῶς βυθίζομαι κάπου* **Ἡπ.** **Θεσσ.** (**Ζαγορ.**) **Θράκ.** (**Σουφλ.**) **Μακεδ.** (**Καταφύγ.** **Σισάν.**) **Πελοπν.** **Σάμ.** **Στερελλ.** (**Ἀράχ.**) κ.ά. — **ΑΒαλαωρ.** *Έργα 2,174 καὶ 3,228: 'Ιβάλτουσα σὶ μινὰ λάσπ' Ἡπ. Βαλτώσαμε ὡς τὰ γόνата μέσ' 'ς τ' λάσπ' Σουφλ. Βάλτουσι 'ς τοῦ χιόν' Σισάν. Βαλτών' τοῦ πιρούθ' 'ς τὴν πίττα Ἀράχ. Βάλτουσι τοῦ δόντι μ' (ἐνν. εἰς τὴν τροφήν) Σάμ. || Φρ. Βάλτωσε 'ς τὸ χρέος (ἐπὶ τοῦ καταχρέου) Πελοπν. Βάλτουσι ὁ δεῖνα (ἐπὶ ἐσωγάμβρου λαβόντος πλουσίαν νύμφην) Ζαγορ. Οὐ δεῖνα εἶνι βαλτουμένους 'ς τοὺν παρᾶ (ἐπὶ πλουσίου) Καταφύγ. || Ποιήμ.*

Στὸ χιόνι ἐβάλτωνε τὸ παλληκάρι,

τὴ γλῶσσα τῷφρυγε δίψα σκληρὴ

(*τῷφρυγε=τοῦ ἔφρυγε*) **ΑΒαλαωρ.** 2,174

... *Τ' ἄλογό σου*

κουφάρια νὰ ποδοπατῇ, 'ς τὸ αἷμα νὰ βαλτώνῃ αὐτόθ. 3,228.

Β) **Μεταφ.** 1) *Περιέρχομαι εἰς ἀδιέξοδον* **Ἡπ.** κ.ά. — **Λεξ.** **Δημητρ.:** *Βάλτουσα κι δὲν ξέρου τί νὰ κάμω* **Ἡπ.** *Βάλτωσε ἡ δουλειὰ* **Λεξ.** **Δημητρ.** 2) *Μέσ. ἐντείνω τὰς δυνάμεις μου, ἀποδύομαι εἰς προσπάθειαν* **Ἰμβρ.:** *Βαλτώθ'κα νὰ φουρτώσω τὰ ζᾶ, ἀμ' δὲ δὸν κατάφιρα. Μὴ βαλτώνισι γιὰ δ'λεῖα π' δὲν εἶνι γιὰ τὰ χέρ'α σ'.*

βάμμα τό, **Τσακων.**

Έκ τοῦ ἀρχ. **Δωρ.** *βόαμα*. Κατὰ **ΜΔέφνερ** **Λεξ.** 67 ἐκ τοῦ ἀρχ. *βάγμα=λόγος*, κατὰ **HPernot Dial. tsakon.** 332 ἐκ τοῦ ρ. *βοῦ*.

1) **Θρήνος:** *Τὸ καμπζὶ ἀρχιγίε τὰ βάματα* (τὸ παιδὶ ἤρχισε κτλ.) 2) **Δάκρυον.**

βάμμα τό, **Ἀθῆν.** **Εὐβ.** (**Κάρυστ.** **Πλατανιστ.** κ.ά.) **Θράκ.** (**Αἰν.** **Αὐδήμ.** **Σηλυβρ.**) **Κάλυμν.** **Καππ.** **Κάρπ.** **Κρήτ.** **Κύθν.** **Κῶς** **Μακεδ.** **Νάξ.** (**Ἀπύρανθ.**) **Πελοπν.** (**Βαμβακ.** **Λάστ.** **Οἰν.**) **Ρόδ.** **Χίος** (**Καρδάμ.**) κ.ά. *ἄμμα* **Κάρπ.** *γάμμα* **Ρόδ.** **Τῆλ.** *βάμματο* **Πελοπν.** (**Λακων.**)

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βάμμα*. Ὁ τύπ. *βάμματο* ἐκ τοῦ πληθυντ. *βάμματα*.

1) Οὐσία χρωστικὴ διὰ τῆς ὁποίας βάπτουν **Θράκ.** (**Αὐδήμ.**) **Κρήτ.** **Μακεδ.** **Νάξ.** (**Ἀπύρανθ.**) **Πελοπν.** (**Βαμβαικ.** **Λάστ.** **Οἰν.**) κ.ά.: *Ἄσμ.*

Μιᾶς χήρας δυχατέρα, μιὰ ροῦσσα, μιὰ ξανθειά,

πῶχει 'ς τὰ χεῖλη βάμμα, 'ς τὸ μάγουλο ἐλαιᾶ

Λάστ.

Ἄν μ' ἀρνηθῇς, χάνεις ἐσύ, μὰ ἐγὼ δὲ χάνω πρᾶμα, γιὰτ' ἤβαψ' ἡ καρδοῦλλα μου σὰ δὲ καρναδο βάμμα (*καρναδο=ἐρυνθρόν*) **Κρήτ.**

Νὰ τὸ χαρῶ τὸ πρόσωπο ἀποὺ δὲ θέλει σάσμα

μονδὲ τὰ φρύδια τόρνεμα μονδὲ τὰ χεῖλη βάμμα

αὐτόθ. 2) **Βάψιμον**, **βαφή** **Εὐβ.** (**Κάρυστ.** **Πλατανιστ.**) **Κρήτ.** **Νάξ.** (**Ἀπύρανθ.**) **Χίος** (**Καρδάμ.**) κ.ά.: *Τὸ ροῦχο θέλει βάμμα Κρήτ. Ὁραῖο ἔγινε τὸ βάμμα Πλατανιστ. Συνών. βάψιμο.* 3) *Τὸ πρὸς βαφὴν ὠρισμένον πρᾶγμα ἢ τὸ βαπτόμενον πρᾶγμα* **Κύθν.** **Κῶς.** 4) *Νῆμα βαμβακερὸν ἢ μάλλινον βαμμένον* **Β.Εὐβ.** **Κάλυμν.** **Κάρπ.** **Κρήτ.** **Ρόδ.** **Τῆλ.** κ.ά.: *Βάμμα κιτρινοκόκκινο κτλ. Κρήτ. Ξεαμμένο ἄμμα Κάρπ.* **β)** *Νῆμα πορφυροῦν* **Θράκ.** (**Σηλυβρ.**) **Καππ.** **γ)** *Μάλλινον νῆμα ἀπαλοκλωσμένον καὶ χρωματισμένον χρησιμοποιούμενον εἰς κεντήματα* **Θράκ.** (**Αἰν.**) 5) *Ὑπὸ τὸν τύπ. βάμματο, τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας στασίμου ὕδατος ἐκ φυτῶν ἐπικάλυμμα* **Πελοπν.** (**Λακων.**)

βάμμω ἢ, **Πελοπν.**

Έκ τοῦ οὐσ. *βάμμα* καὶ τῆς καταλ. *-ω*.

1) **Γυνὴ πελιδνὴ, ὠχρά.** 2) **Γυνὴ πονηρά, κακεντρεχὴς ἢ διεφθαρμένη:** *Ἄχ βάμμω, πόσα ξέρεις;*

βάμπιν τό, **Κύπρ.**

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ἐπιδιόρθωσις ἢ ἀλλαγὴ ὑποδήματος ἀπὸ τὸ μέσον καὶ κάτω.

βαμπκιάζω **Κύπρ.**

Έκ τοῦ οὐσ. *βάμπιν*.

Ἐπιδιορθῶν ἢ ἀλλάζω ὑπόδημα ἀπὸ τὸ μέσον καὶ κάτω: *Ἐβάμπκιασα τὲς ποδῖνες μου.*

βάμπκιασμαν τό, **Κύπρ.**

Έκ τοῦ ρ. *βαμπκιάζω*.

Ἡ ἀφηρημένη ἐννοία τοῦ ἐξ οὗ παράγεται ρήματος.

βάνανσος ἐπίθ. **λόγ. κοιν.**

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *βάνανσος*.

Πρόστιχος, χυδαῖος: *Βάνανσος τρόπος.*

βάνεζος ἐπίθ. **Κύπρ.** **Θηλ.** *βανέζα* **Κύπρ.** **Οὐδ.** *βανεζίν* **Κύπρ.**

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ὁ ἔχων βαθέως κόκκινα χεῖλη καὶ τὰ πέριξ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐπὶ βοός.

